

SAKSFRAMLEGG

Til:
Læringsmiljøutvalget
Arbeidsmiljøutvalget

Møtedato:
24.05.2019
29.05.2019

Sak:

Tiltak mot radikaliserings og voldelig ekstremisme

Innstilling til vedtak:

1. Læringsmiljøutvalget ber universitetsdirektøren om å følge opp de tiltakene som er foreslått i dette saksframlegget.
2. Arbeidsmiljøutvalget ber universitetsdirektøren om å følge opp de tiltakene som er foreslått i dette saksframlegget.

Begrunnelse:

Bakgrunn

Beredskapsrådet la i midten av februar frem en tiltaksliste for å forhindre og forebyggende tiltak mot radikaliserings og voldelig ekstremisme i universitets- og høyskole sektoren. Beredskapsrådet er etablert for å styrke arbeidet med samfunnssikkerhet og beredskap (SoB) i et bredt lag av kunnskapssektoren. Rådet ble etablert av Kunnskapsdepartementet (KD) januar 2017 og består av 14 medlemmer fra høyere offentlige og private utdanningsinstitusjoner, folkehøgskolene, fagskoler, studentorganisasjoner og -samskipnader samt Utdanningsdirektoratet (Udir).

Forebygging av radikaliserings og voldelig ekstremisme blant studenter i UH-sektoren skal gis særlig prioritet, og dette dokumentet inngår som en sentral del av dette arbeidet. Tiltakslista følger vedlagt.

Radikaliserings er en prosess der en person i økende grad aksepterer bruk av vold for å nå sine politiske, religiøse og/eller ideologiske mål. Det er viktig å skille mellom radikaliserings og det å være radikal. Det er virkemiddelet, altså viljen til å bruke vold, som er sentral. Radikaliserings og voldelig ekstremisme kan skje innen alle typer ideologier eller politiske retninger. I ytterste konsekvens kan radikaliserings og voldelig ekstremisme utløse terroraksjoner mot sivile.

Politiets sikkerhetstjeneste (PST) la i februar 2019 frem en ny trusselvurdering som viser at den mest alvorlige terrortrusselen i 2019 fortsatt vil komme fra ekstreme islamistiske grupper. Det vurderes som mulig at ekstreme islamister vil forsøke å utføre terrorangrep her i landet. Samtidig vil antall nye personer som radikaliseres til disse gruppene fortsatt være lavt.

Regjeringen har utarbeidet en nasjonal veileder for forebygging av radikaliserings og voldelig ekstremisme, se <https://www.regjeringen.no/no/sub/radikalisering/veileder/id2398051/>

Troms politidistrikt, Tromsø kommune og Regionalt ressurscenter om vold, traumatisk stress og selvmordsforebygging (RVTS) har utarbeidet Handlingsveileder for bekymring for radikaliserings og voldelig ekstremisme. Handlingsveilederen er utarbeidet for å være et verktøy for forebygging. Veilederen finnes her:

https://img8.custompublish.com/getfile.php/4304465.1308.pst7kbnswwtaqj/Handlingsveileder_la_voppl%C3%B8st.pdf?return=www.tromso.kommune.no

Personal- og organisasjonsdirektør Odd Arne Paulsen ba om at det skulle settes ned en arbeidsgruppe som fikk som formål å utarbeide et likelydende saksfremlegg til Arbeidsmiljøutvalget og Læringsmiljøutvalget på bakgrunn av Beredskapsrådets tiltaksliste. Saksfremlegget skal gi en bestilling til universitetsdirektøren om hvilke tiltak som arbeidsgruppa mener vil være nødvendige for UiT å iverksette.

Arbeidsgruppa har bestått av:

Anita Pettersen, faggruppelider, Avdeling for organisasjon og økonomi

Eli Synnøve Skum Hanssen, seniorrådgiver, Avdeling for organisasjon og økonomi

Jan Ivar Johansen, rådgiver, Avdeling for organisasjon og økonomi

Erlend Berntsen, rådgiver, Avdeling for forskning, utdanning og formidling

Vurdering

Arbeidsgruppa har hatt møte med Gøril Nøkland, radikaliseringskontakt i Troms Politidistrikt, for å få råd og veiledning om hvordan UiT bør arbeide med forebygging og ved bekymring om radikaliserings og voldelig ekstremisme. Radikaliseringskontakten jobber primært med forebygging av radikaliserings og voldelig ekstremisme hvor hun har som mål å møte personer i risikozonen tidlig slik at de ikke blir radikalisert.

De samme grunnprinsippene som gjelder for generell forebygging, gjelder også for forebygging av radikaliserings og voldelig ekstremisme. Tidlig innsats vil kunne forhindre at en person blir radikalisert, men dette krever kunnskap om risikofaktorer og tegn på radikaliserings. Alle har et ansvar i arbeidet mot radikaliserings og voldelig ekstremisme. Et godt samarbeid om forebygging på tvers av offentlige organer som politi, kommune, helsetjeneste og UiT er viktig.

Norske kommuner har plikt til å ivareta befolkningens sikkerhet og trygghet, jf. sivilbeskyttelsesloven og forskrift om kommunal beredskapsplikt, og dette inkluderer også tilsatte og studenter i akademisk sektor i den enkelte kommune. Igjen ser man hvordan forebyggende arbeid er en sammensatt oppgave som fordrer samarbeid mellom institusjoner, myndigheter, organisasjoner og andre aktører gjennomgående i hele samfunnet.

Arbeidsgruppa foreslår at UiTs innsats primært må være fokusert på forebyggende tiltak, og hvordan UiT kan bidra til å forhindre at noen av UiTs ansatte eller studenter blir radikalisert og aksepterer bruk av voldelig ekstremisme.

Etter innspill fra politiet foreslår arbeidsgruppa at det oppnevnes en eller to kontaktpersoner ved UiT som skal ha som arbeidsoppgave å jobbe med forebygging av radikaliserings og voldelig ekstremisme. Det er arbeidsgruppas vurdering at det sannsynligvis vil gjøre det enklere for ansatte og studenter å ta kontakt for å diskutere bekymring om at noen kan være radikalisert. I forlengelsen av dette, vil det også være enklere for eksterne samarbeidspartnere som politi og

kommuner å ha noen navngitte personer som kan kontaktes for å drøfte problemstillinger om radikaliserings og voldelig ekstremisme.

UiT skal være med på å sette fokus på faktabasert og objektiv kunnskap for å motvirke polariseringen og utenforskap i samfunnet. Hensikten vil blant annet være å sørge for at enkeltpersoners, marginaliserte grupper og minoriteters stemme blir sett og hørt i majoritetssamfunnet. Temaet berører både faglig aktivitet og administrativt arbeid ved UiT.

Arbeidsgruppa foreslår at UiT bør:

- a. Utvikle samarbeid med vertskommuner, og da med utgangspunkt i Beredskapsrådets tiltaksliste, nasjonal veileder for forebygging av radikaliserings og voldelig ekstremisme, og handlingsveilederen som Tromsø kommune, Troms politidistrikt og RVTs har utarbeidet.
- b. Ta i bruk sikkerresiden.no som informasjonskanal for deling av nødvendig informasjon om hva ansatte og studenter skal gjøre når noe skjer, og gi informasjon om forebygging av blant annet radikaliserings og voldelig ekstremisme
- c. Oppfordre til forebyggende arbeid ved at problemstillingene om radikaliserings og voldelig ekstremisme kan tas inn på studier på faglig side (eks. som pensum i jusstudiet, lærerutdanning, medisin o.l.)
- d. Ha gode rutiner for håndtering av radikaliserings og voldelig ekstremisme ved UiT.
- e. tydeliggjøre at alle har plikt til avverge alvorlige lovbrudd, og at taushetsplikten ikke gjelder i slike tilfeller.
- f. Imøtekomme ansattes og studenter behov for informasjon og veiledning i hvordan vi kan møte, forebygge og følge opp radikaliserings og utvikling av voldelig ekstremisme
- g. Skape bevissthet og fokus på kunnskap om radikaliserings og voldelig ekstremisme i samfunnet forøvrig. Dette kan føre til debatt om aksept og grenser for ytringsfrihet. Et slikt fokus kan forebygge rasistiske holdninger som defineres som hatkriminalitet. Det kan videre sette fokus på hva som kan skape utenforskap og hvordan forebygge dette.
- h. Oppnevne kontaktpersoner ved UiT, og kontaktpersonene bør:
 - i. etablere kontakt og samarbeide med radikaliseringskontaktene i de 3 politidistriktene hvor UiT har aktivitet. Kontakten kan være om bekymringer, også anonymt. Søke råd og samarbeide om rutiner og beredskap knyttet til problemstillinger og risikobilde. Hensikten med kontaktpunktet er mer langsiktig forebygging og ikke håndtering av akutte hendelser. Akutte hendelser skal varsles til Politi (112) og til UiTs varslingsnummer (776 44444).
 - ii. etablere kontakt og samarbeide med kommunene hvor UiT har aktivitet, og det bør være et fokus på de kommunene hvor UiT har de største studiestedene først.
 - iii. gi tilstrekkelig faglig, juridisk og praktisk opplæring og støtte til tillitsvalgte studenter og studentforeninger i arbeidet med studentvelferd og sosial inkludering.
 - iv. gi tilstrekkelig faglig og juridisk støtte til ansatte som ønsker å drøfte problemstillinger om radikaliserings og voldelig ekstremisme.

For arbeidsgruppa,

Erlend Berntsen
rådgiver

— —
erlend.berntsen@uit.no
77 64 47 53

Dokumentet er elektronisk godkjent og krever ikke signatur